

Список використаних джерел

1. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. – Київ, 1985.
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990.
3. Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові. – 1984.

Поморянська Ю. В., курсант навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ **Лоцинська Н. В.**

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ В ПРАВОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Правове спілкування є необхідною частиною людського життя та важливим видом відносин між людьми. Цей процес дуже багатогранний та реалізується в різноманітних формах.

Складовим елементом будь-якої мовної комунікації, зокрема правової, поряд із власне мовним знаком є невербальний сигнал. Знання мови жестів і рухів тіла дозволяє не тільки краще розуміти співрозмовника, а й є запорукою успішних відносин.

Суттєво доповнюють мову юриста засоби невербальної комунікації: жести, міміка, пози, просторове розміщення сторін, різні засоби вокалізації мови (якість голосу, діапазон, тональність), темп мови, паузи, плач, сміх і та ін.

Серед невербальних засобів спілкування особливе значення має контакт очей (візуальний контакт). Працівникам правоохоронних органів часто треба «говорити» зі своїми співбесідниками «очі в очі», і навіть в деяких випадках просити їх також дивитися в очі, не відводячи їх.

Не повинно бути розходження між змістом висловлення і виразом очей, бо одні і ті ж слова при різному виразі обличчя і очей можуть набувати протилежного змісту. Як пише дослідник

А. В. Піз, «проводячи співбесіду уявіть, що на чолі вашого співбесідника знаходиться трикутник. Спрямовуючи свій погляд на цей трикутник, ви створюєте серйозну атмосферу, і інша людина відчуває, що ви настроєні по-діловому. За умови, що ваш погляд не опускається нижче очей іншої людини, ви зможете контролювати хід допиту за допомогою погляду».

Особливістю мови рухів тіла є те, що їх прояв обумовлений імпульсами нашої підсвідомості. Працівникам поліції, прокуратури чи судових органів знання особливостей мови рухів тіла допомагає розпізнавати істинність або неправдивість показань свідків і підозрюваних.

Важливу роль відіграють жести, що підсилюють, а інколи і замінюють собою окремі слова або фрази. Жестами можна ілюструвати повідомлення, замінити деякі слова («підійдіть», «сядьте», «до побачення» та ін.), виражати ставлення до мовного повідомлення («згоден», «не згоден», «попереджаю» та ін.), командувати (жести регулювальника дорожнього руху і т.д.).

Величезне значення в діяльності юриста має здатність володіння психотехнікою використання жестів і вміння їх «читати». Можна поділити всі жести, які використовуються в діяльності правоохоронних органів на групи:

1) ілюстратори, що підкріплюють мовне повідомлення, а саме: покажчики (палець, рух руки), піктографію – картинне зображення форми і розмірів предмета, ідеографію – рухів рук, що моделюють динаміку певної події (наприклад, рухи руки з ножем при ударі по тілу), відмашки – відбивають темп мови;

2) жести-омоніми замінюють слова «підійдіть», «сідайте», «привіт», «йдіть», «приберіть», «до побачення», «ура!», «почекайте», «погано», «не вірю», «жах!» тощо;

3) жести-команди. Цей різновид жестів передбачений, наприклад, при стройових шикунваннях («У шеренгу ставай!», «В колону ставай!» та ін.);

4) афектори руху, що відображають ставлення до дій і слів співрозмовника та емоцій, що виникли: згода, незгода, протест, співпереживання, осуд, попередження (рух вказівним пальцем), увагу та ін.;

5) регулятори – кивок головою, напрям погляду, цілеспрямований рух руками, які демонструють наміри: пропозиція

співрозмовнику помовчати, почекати, перервати свою промову, щось дати або передати і ін.

Серед елементів невербальної комунікації важливу роль відіграє поза людини. Вона чинить психологічний вплив на співрозмовника і видає ставлення до нього, ставлення до себе, рівень культурності і етичності, психічний стан, намір. Поза позначається і на сприйнятті слів, може відповідати їх реальному змісту .

Тому розумно приймати ту позу, яка точно розрахована на психологічний ефект, відповідний цілям мови. У загальному випадку вона спрямована свідчити про культуру, відповідальність, вимогливість до себе, повагу до співрозмовника, увагу до його слів. Ознаками її є сувора пряма посадка, нахилений трохи вперед корпус.

Хода може чимало сказати про людину і певним чином характеризує її психологію. Досить чітко відрізняється хода впевнених та невпевнених людей. Тому працівнику правоохоронних органів при виконанні професійних обов'язків слід намагатися оцінити роль своєї ходи в даній ситуації і обирати таку, яка підходить йому. Розуміючи психологічну значущість своєї ходи, слід її відпрацьовувати постійно і наполегливо.

Поняття невербальної комунікації полягає не тільки у вмінні інтерпретувати жести та міміку партнера і контролювати свою поведінку, а й розуміти психічну сутність поняття особистої території людини; національні особливості поведінки партнерів, їх взаємне розміщення під час бесіди; вміння дешифрувати значення використання допоміжних предметів. Зчитуючи невербальну інформацію співрозмовника і вміло підкреслюючи (або приховуючи) власну, юрист отримує унікальну можливість домогтися успіху в професійній сфері .

Список використаних джерел

1. Бенедіктова В. І. Про ділову етику і етикет. – М.: Інститут нової економіки, 1994.
2. Ладану І. Д. Майстерність ділової взаємодії. – М. : НТК «Менеджер», 1989.

3. Опальов А. В. Уміння поводитися з людьми... Етикет ділової людини. – М. : Культура і спорт, ЮНІТІ, 1996.

4. Піз А. Язык рухів тіла: як читати думки інших людей по їх жестах. – Нижній Новгород : Вид-во «Ай-Кью».

5. Васильев Н. Н. Технологии профессионального общения / Н. Н. Васильев, Е. Н. Васильева. – Вологда, 1996. – 226 с.

6. Еникеев М. И. Основы общей и юридической психологии. – М., 1996. – 433 с.

Тарасенко С. В., курсант навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: викладач кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ *Ознамець Г. О.*

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ПРАВА

Функціонування української літературної мови залежить від стану мовної політики в державі, адже вона є частиною загальнонаціональної політики, пріоритетом якої є утвердження і розвиток української мови – головної ознаки ідентичності української нації.

Мовна ситуація на сучасному етапі ускладнюється наявністю на території України багаточисленних груп національних меншин, права яких мають бути захищені. Згідно з Законом України «Про освіту» від 05.09.2017 р., а саме статтею 7, яка стосується мовного питання. Зокрема у ній ідеться, що мовою освітнього процесу у навчальних закладах є державна мова, а особливості застосування мов навчання на кожному рівні освіти визначаються спеціальними законами. Разом з цим особам, які належать до національних меншин, гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних закладах освіти, які відповідно до навчальної програми можуть здійснювати освітній процес кількома мовами (державною мовою, мовами